

Udskrift af dombogen

D O M

afsagt den 13. april 2016.

Rettens nr. 8-3264/2015

Politiets nr. SØK-91250-00004-10

Anklagemyndigheden

mod

Hansen & Graversen Murer mestre A/S

cvr-nummer 12084587 og

cpr-nummer

Anklageskrift er modtaget den 18. august 2015.

Hansen & Graversen Murer mestre A/S er tiltalt for

1. (a)

Hansen og Graversen Murer mestre A/S

overtrædelse af konkurrencelovens § 23, stk. 1, nr. 1, jf. stk. 4 (tidligere stk. 3), jf. § 6, stk. 1, jf. stk. 3,

ved i tiden omkring den 17. november 2010 til den 30. november 2010 at have indgået aftaler eller samordnet praksis mellem virksomheder, der direkte eller indirekte havde til formål eller følge at begrænse konkurrencen, idet tiltalte forud for indgivelse af tilbud stort eksklusive moms kr. på bygherre Forsvarets Bygnings- og Etablissementstjenestes udbud af entreprisen "Frederiksborg Slot" med virksomheden Karl A. Hansen A/S, hvis sag behandles særskilt, udvekslede oplysninger om priser og andre vilkår for entreprisen.

1. (b)

overtrædelse af konkurrencelovens § 23, stk. 1, nr. 1, jf. § 6, stk. 1, jf. stk. 3,

ved i den i forhold 1 (a) angivne periode i sin egenskab af Hansen og Graversen Murer mestre A/S under de i forhold 1 (a) beskrevne omstændigheder at have ladet virksomheden indgå aftaler eller samordnet praksis, der direkte eller indirekte havde til formål eller følge at begrænse konkurrencen, idet tiltalte vidste eller burde have vidst, at der var udvekslet oplysninger om priser og andre vilkår for indgivelse af virksomhedens tilbud.

Påstande

Anklagemyndigheden har nedlagt påstand om bødestraf.

De tiltalte har nægtet sig skyldige.

Sagens oplysninger

Der er afgivet forklaring af de tiltalte _____ og af vidnet _____

Forklaringerne er lydoptaget og gengives ikke i dommen.

Sagen udspringer af kontrolbesøg, som Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen gennemførte den 13. april 2010 hos fem Storkøbenhavnske entreprenørvirksomheder: Julius Nielsen & Søn A/S, Elindco Byggefirma A/S, N. H. Hansen & Søn A/S, Kjær & Lassen A/S samt Jakon A/S grundet mistanke om tilbudskoordinerings i forbindelse med byggeentrepriser. Der blev fundet en betydelig mængde dokumenter og sikret elektronisk materiale. Der blev efter omfattende ransagninger indgivet politianmeldelse den 19. maj 2010 mod en række virksomheder, herunder Karl A. Hansen Entrepriser A/S. På grundlag af yderligere efterforskning blev der konstateret, at der havde været kontakt mellem Karl A. Hansen Entrepriser A/S og tiltalte Hansen & Graversen Muremestre A/S.

Ved udbud af 17. november 2010 fra Forsvarets Bygnings- og Etablisementstjeneste blev en række virksomheder opfordret til at afgive tilbud på istandsættelse af en terrænmur på Frederiksberg Slot. Tilbud skulle være udbyderen i hænde senest den 30. november 2010.

Karl A. Hansen Entrepriser A/S afgav tilbud den 30. november 2010 på _____ kr.

Den 30. november 2010, kl. 10.54, sendtes en mail fra _____ Karl A. Hansen Entrepriser A/S, til en person ved navn _____ med mailadressen _____. Mailen havde følgende tekst:

"Hej

Hermed Jeres pris

MVH

"

Med mailen var vedhæftet en PDF-fil med et udregnet tilbud betegnet med overskriften Frederiksberg Slot Hovedbygningen Vestre Forgemak rum 204 og med en samlet udregnet pris på _____ kr.

Hansen og Graversen Murermestre A/S indgav tilbud af 30. november 2010 med en tilbudspris på _____ kr.

Entreprisen blev efter det oplyste vundet af Michael Bo Pedersen ApS med en tilbudspris på _____ kr.

De tiltalte er ikke tidligere straffet.

Tiltalte _____ har forklaret om sine personlige forhold, at det er et holdingselskab, der ejer Hansen og Graversen Murermestre A/S.

Rettens begrundelse og afgørelse

Karl A. Hansens Entreprise A/S og Hansen og Graversen Murermestre A/S var i 2010 konkurrenter indenfor samme marked. De blev af Forsvarets Bygnings- og Etablissementstjeneste opfordret til at byde på et udbud af 17. november 2010 på en entreprise på Frederiksberg Slot med svarfrist til 30. november 2010. Det er dokumenteret, at begge selskaber indgav bud den 30. november 2010. Ingen af selskaberne vandt entreprisen.

Vidnet _____ der er _____ Karl A. Hansens A/S, har forklaret, at _____ og det tiltalte selskab var repræsenteret på byggepladsen, da der var mulighed for at bese entrepriseopgaven, og _____ vil antage, at de kort har talt løst om opgaven. På et tidspunkt inden svarfristens udløb blev _____ telefonisk kontaktet af en medarbejder fra det Hansen og Graversen Murermestre A/S, der oplyste, at de ikke kunne nå at udregne og indgive et tilbud på entreprisen. Vedkommende forespurgte, om vidnet kunne fremsende et tilbud til dem, som Hansen og Graversen Murermestre A/S kunne bruge. Denne forklaring støttes af, at der den 30. november 2010 fra Karl A. Hansens A/S ved vidnet blev sendt en mail til medarbejderen _____ hos Hansen og Graversen Murermestre A/S. I denne mail anføres "hermed Jeres pris" og der var vedlagt et tilbud på 7 sider. Vidnet har efter det foreliggende ikke noget personligt udestående i relation til Hansen og Graversen Murermestre A/S eller _____. Retten finder herefter, at kunne lægge vidnets forklaring til grund.

Tiltalte _____ har forklaret, at Hansen og Graversen Murermestre A/S flere år inden 2010 i enkelte tilfælde har fået en konkurrent til at udregne et tilbud. Det var en forudsætning herfor, at man ikke indleverede et tilbud, der var lavere end konkurrentens.

På grundlag af det anførte finder retten det bevist, at der mellem repræsen-

tanter for Karl A. Hansen Entreprise A/S og Hansen og Graversen Murer-
mestre A/S blev udvekslet oplysninger om priser og vilkår for tilbud på den
omhandlede entreprise og dermed foretaget tilbudskoordination. Virksomhe-
derne har derved handlet på en måde, der direkte havde til følge eller formål
at begrænse konkurrencen.

Tiltalte har oplyst, at manglende indgivelse af tilbud
kunne have til følge, at firmaet ikke ville blive inviteret til andre projekter
hos bygherren. har i øvrigt forklaret, at i virksomheden havde givet
en mundtlig instruks om, at andre virksomheder ikke måtte udregne tilbud
for Hansen og Graversen Murermestre A/S. Denne forklaring støttes ikke af
det af pågældende oplyste til underskrevet politiafhøring af 25. september
2013, hvoraf fremgår, at ikke direkte havde sagt til at
de ikke måtte "låne" priser hos konkurrenter. Tiltalte forklaring
om instruks anses derfor ikke for godtgjort. Tiltalte må i kraft af
sin stilling som under de foreliggende omstændigheder have vidst
eller indset, at der var udveksler oplysninger, inden virksomheden indgav
tilbud.

De tiltalte findes derfor skyldige efter anklageskriftet.

Straffen fastsættes for Hansen og Graversen Murermestre A/S til en bøde på
400.000 kr., jf. konkurrencelovens § 23, stk. 1, nr. 1, jf. stk. 4 (tidligere stk.
3), jf. § 6, stk. 1, jf. stk. 3.

Straffen fastsættes for til en bøde på 25.000 kr., jf.
konkurrencelovens § 23, stk. 1, nr. 1, jf. § 6, stk. 1, jf. stk. 3.

Forvandlingsstraffen for bøden til fastsættes som ne-
denfor bestemt.

De tiltalte har ved den angivne adfærd, hvor der er udvekslet oplysninger og
udarbejdet tilbudspris for Hansen & Graversen Murermestre A/S, begrænset
konkurrencen i forbindelse med et udbud fra en offentligt myndighed. Afta-
len mellem Karl A. Hansen Entreprise A/S og Hansen og Graversen Murer-
mestre A/S udgør således en tilbudskoordination. Efter det foreliggende har
de ikke herved opnået en økonomisk gevinst, og der har ej heller været ud-
sigt hertil. Der er tale om et enkelt tilfælde, som ikke fremstår som en del af
aftaler af mere organiseret karakter. I et notat af 21. august 2013 fra Statsad-
vokaten for særlig økonomisk og international kriminalitet er om sagskom-
plekset, hvori denne sag indgår, oplyst, at det angår tilbudskoordination mel-
lem konkurrenter i forbindelse med udbud af byggeentrepriser, og der er ik-
ke oplysninger, som støtter, at der blandt de involverede i alt ca. 50 virksom-
heder skulle foreligge en overordnet aftale. Derimod ser det ud til, at den u-
lovlige koordinering er gennemført fra sag til sag mellem skiftende entrepre-
nører. Mere end 85% af de involverede virksomheder har afgivet koordine-
ret bud på mindre end fem byggeentrepriser.

Det er oplyst, at Hansen og Graversen Murer mestre A/S i sit seneste regnskab havde en omsætning på ca. 16 millioner kr. og et underskud på 500.000 kr. Efter forklaring havde virksomheden lidt mere end 25 ansatte i 2010.

Retten finder, at der er tale om en alvorlig overtrædelse af konkurrencelovens § 6, stk. 1, i den forstand, hvori dette udtryk er anvendt i forarbejderne til lov nr. 426 af 6. juni 2002. Efter nævnte forarbejder anføres om fastsættelse af bøde i denne type sager, at der ved mindre alvorlige overtrædelser fastsættes en bøde på mellem 10.000 og 400.000 kr., samt ved alvorlige overtrædelser mellem 400.000 kr. og 15 mio. kr. Den foreliggende forseelse er begået inden strafniveauet blev væsentligt skærpet som følge af ændringen af konkurrenceloven ved lov nr. 1385 af 23. december 2012 om indførelse af bl.a. fængselsstraf i kartelsager. Der er ved strafudmålingen lagt vægt på det anførte. Under hensyn til sagens karakter og det oplyste om sagskompleksets omfang har sagsbehandlingstiden ikke være urimelig. Der foreligger ikke i øvrigt formildende omstændigheder.

Thi kendes for ret:

Hansen & Graversen Murer mestre A/S skal betale en bøde på 400.000 kr.

skal betale en bøde på 25.000 kr.

Forvandlingsstraffen for bøden er fængsel i 10 dage.

De tiltalte skal in solidum betale sagens omkostninger.

René T. Olsen
dommer

Udskriftens rigtighed bekræftes.
Retten i Hillerød, den 14. april 2016

Heidi Elmelund Mænnchen
kontorfuldmægtig